

Bogannmeldelser

Elisabeth Myhre Lie:

I forkant. Kriminalitetsforebyggende politiarbeid.

Gyldendal akademisk, 2011

I forkant. Kriminalitetsforebyggende politiarbeid är en norsk lärobok i brottsförebyggande polisarbete. Boken tar sin utgångspunkt i polisens roll och uppdrag och författaren baserar innehållet på forskningsresultat, från fältobservationer av polisarbete samt på intervjuer med företrädare för polisen och olika samarbetspartners. Bokens syfte är att presentera och diskutera olika former av brottsförebyggande arbete inom polisen samt ligga till grund för läsarens egna värderingar av sådant arbete.

Bokens tio kapitel presenterar väl kända egenskaper och problem i polisens organisation och arbete. Innehållet rör teman som ofta har tagits upp i polisforskningen: organisatoriska problem, alternativa former av polisverksamhet såsom närpolisverksamhet och problemorienterat polisarbete, den reaktiva dominansen, inriktning, effektivitet och olika former för och av brottsförebyggande arbete. I texten blandas resultat både från den norska och den internationella polisforskningen med citat ur intervjuer och författarens egna reflektioner.

Begreppet »brottsförebyggande« definieras av författaren som att bryta en negativ utveckling för att undvika lagbrott, men också att öka tryggheten och livskvaliteten för medborgarna. Att vara tillgänglig och samarbeta med medborgare och andra samarbetspartners är andra komponenter i det brottsförebyggande arbetet. Polisen ska alltså inte ensamt ha ansvar för detta arbete utan bör samarbeta med andra aktörer. Med vem eller vilka är beroende av problemets karaktär och orsaker.

I flera av bokens kapitel berörs polisens organisation och arbetssätt. Likaså ges samverkan och former för samverkan stor plats. I kapitlet Ledaren och utövaren diskuteras ett av det mest omskrivna problemet i polisorganisationen, nämligen den reaktiva dominansen eller »brandkårsutryckningarna«. I boken redovisas utdrag ur intervjuer med chefer inom rättsväsendet, citat som väl illustrerar detta problem. Problemet med att vända det reaktiva mot ett mer proaktivt arbetssätt diskuteras och tas också upp i den del av boken som presenterar det problemorienterade arbetssättet som lanserades av bl.a. Herman Goldstein i slutet av 1980-talet.

I övriga kapitel diskuteras och problematiseras några typer av brottsförebyggande åtgärder, antingen de faller inom polisens huvuduppdrag eller där polisen är medaktör. Här diskuterar författaren sådant som individinriktade åtgärder, straffets roll, reparativ rättvisa i form av medling eller konfliktråd, olika typer av situationella åtgärder inklusive fysisk planering av offentliga miljöer och bostadsområden. I två kapitel diskuteras polisens arbete i lokalsamhället där också det trygghetsskapande arbetet inkluderas samt det problemorienterade arbetssättets innebörd och eventuella problem. Slutligen diskuteras kunskapens roll för ett effektivare brottsförebyggande polisarbete, både i termer av evidensbaserat och kunskapsbaserat arbete.

Mycket av det som tas upp i boken återfinns i de senaste decenniernas polis- och preventionsforskning. Allt är inte nytt (vilket det sällan är i läroböcker) och det kan fylla sin funktion som ett värdefullt diskussionsunderlag för olika målgrupper både inom och utanför polisen. För många kan boken tjäna som introduktion, innan man i sin läsning går vidare till mer specialiserad litteratur.

Samverkan i brottsförebyggande sammanhang tenderar ofta att bli ett självändamål. En av bokens förtjänster är just diskussionerna kring samverkan, men som oftast stannar diskussionen vid att konstatera att samverkan behövs, att många ska hjälpa till, att rollerna ska vara tydliga, osv. I boken framhålls också att brottsförebyggande arbete ska grundas i kunskap om brottslighetens orsaker. Här hade det varit värdefullt att gå ett steg längre och utveckla diskussionen om innehållet i polisens brottsförebyggande arbete. Vad kan polisen göra som enskild aktör och i samverkan med andra? Vad kan polisen påverka bland de faktorer som forskningen lyfter fram antingen som centrala riskfaktorer eller, allra helst, som orsaksmekanismer. Hur kan detta se ut i konkret verksamhet?

Boken kan som nämnts ovan tjäna som underlag för en kritisk diskussion av polisens arbete, men den hade också kunnat ge tydligare vägledning till poliser och andra praktiker om vad de faktiskt kan bidra med i det brottspreventiva arbetet.

Af Marie Torstensson Levander
Professor, Institutionen för kriminologi
Malmö Högskola